

Податкові аспекти інвестування в облігації внутрішньої державної позики та депозити

Ярослав Москаленко,

здобувач вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Анотація: *розглянуто аспекти оподаткування депозитів та державних цінних паперів в Україні*

Ключові слова: *податковий менеджмент, управління податками, податкова дисципліна, дохідність підприємств, податкова система.*

У сучасних економічних умовах питання ефективного збереження капіталу є надзвичайно важливим як для приватних інвесторів, так і для бізнесу. Особливо це стосується вибору між облігаціями внутрішньої державної позики (далі – ОВДП) та банківськими депозитами, які залишаються двома основними інструментами збереження коштів.

Станом на 2025 рік в Україні існують значні макроекономічні загрози, спричинені війною, інфляційними процесами та необхідністю фінансування державного бюджету. Водночас податкове навантаження на різні фінансові інструменти зазнало змін, що суттєво впливає на дохідність інвесторів. Зазначені чинники обґрунтовують необхідність і актуальність подальшого наукового аналізу даного питання.

Метою даного дослідження є обґрунтування теоретичних засад у сфері податкових аспектів інвестування в облігації внутрішньої державної позики та депозити в Україні. Дослідження спрямоване на визначення впливу податкового навантаження на дохідність цих фінансових інструментів, оцінку їхньої інвестиційної привабливості та розробку рекомендацій щодо оптимального вибору для збереження та примноження капіталу в умовах сучасної макроекономічної ситуації.

Облігації внутрішніх державних позик України – державні цінні папери, що розміщуються виключно на внутрішньому фондовому ринку і підтверджують зобов'язання України щодо відшкодування пред'явникам цих облігацій їх номінальної вартості з виплатою доходу відповідно до умов розміщення облігацій [1].

Депозит – це кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору [2].

Вищезазначені фінансові інструменти є найпоширенішим в Україні. Попри високу популярність даних інструментів, їхню дохідність варто порівнювати з

нинішнім рівнем інфляції, з урахуванням податкового навантаження. За даними НБУ в січні 2025 року інфляція досягла 12,9% у річному вимірі [3].

Для аналізу ставок за депозитами фізичних осіб використаємо дані офіційного сайту Міністерства фінансів України (табл. 1).

Таблиця 1. Середні показники ставок за депозитами фізичних осіб в Україні станом на 19.02.2025 р.

Строк депозиту	Середній рівень ставки за депозитами у відповідній валюті, %		
	Гривня	Долар США	Євро
3 місяці	12,99	0,62	0,25
6 місяців	12,90	0,87	0,43
9 місяців	12,22	0,87	0,45
12 місяців	12,55	1,12	0,56

Джерело: побудовано за джерелом [4]

Так, середній рівень ставки за депозитами зі строком на 3-6 місяців несуттєво перевищують рівень інфляції в країні, а вклади зі строком 9-12 місяців взагалі не досягають вищезазначеного показника. Необхідно розглянути також питання оподаткування. Згідно Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану» загальна ставка військового збору збільшується з 1,5% до 5% [5], що призводить до зниження дохідності даного інструмента. Якщо раніше з доходів, сформованих клієнтом банку через отримання відсотків по депозиту, банки утримували від нарахованого доходу 19,5% (ПДФО 18% + військовий збір 1,5%), то зараз фінансові установи будуть утримувати 23%, що дозволяє зробити висновок, що середньо ринкові ставки по депозитам не дають можливості захистити гроші від знецінення.

Однієї з головних переваг ОВДП є те, що одержані відсотки не підлягають оподаткуванню згідно ст. 165 п. 1 пп. 2 Податкового кодексу України [7]. Також важливою перевагою є відсоткові ставки по ОВДП, які перевищують рівень інфляції в країні, що робить ОВДП прибутковим фінансовим інструментом для потенційного інвестора.

Отже, розглянуто теоретичні засади оподаткування депозитів та ОВДП. З'ясовано, що при наявному рівні оподаткування та інфляції депозити є менш вигідними фінансовими інструментами для збереження та примноження капіталу порівняно з державними цінними паперами. Сформовані висновки сприятимуть раціональному формуванню інвестиційного портфеля для фізичних осіб.

Список використаних джерел:

1. ОВДП / Міністерство фінансів України : офіційний сайт. URL: <https://mof.gov.ua/uk/ovdp> (дата звернення 19.02.2025).

2. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 року №2121-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення 19.02.2025).
3. Коментар Національного банку щодо рівня інфляції в січні 2025 року / Національний банк України. URL: <https://is.gd/Пj4Dk> (дата звернення 19.02.2025).
4. Індекс ставок за депозитами фізичних осіб. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/deposit/index/> (дата звернення 19.02.2025)
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану : Закон України від 10 жовтня 2024 року № 4015-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4015-20#Text> (дата звернення 19.02.2025)
6. ТОП-10 банків за депозитами в гривні, євро та доларах. URL: <https://news.finance.ua/ua/top-10-bankiv-za-depozytamy-v-hryvni-yevro-ta-dolarah-i-nfohrafika> (дата звернення 19.02.2025).
7. Податковий Кодекс України : закон України від 02 грудня 2010 р. № 2755 – VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 19.02.2025).
8. Результати аукціону з продажу ОВДП. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/local_bonds_issued_during_the_war_time-572 (дата звернення 19.02.2025).
9. Полторак А. С., Мирон А. Ю. Оптимізація сплати ПДВ через механізм податкового планування на підприємствах. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Економічні науки*. 2016. № 1. С. 130–134.

Abstract: *aspects of taxation of deposits and government securities are considered.*

Keywords: *tax management, tax administration, tax discipline, enterprise profitability, tax system.*

Науковий керівник:

Полторак А.С.,

д-р екон. наук, професор, завідувач
кафедри менеджменту та маркетингу,

Миколаївський національний аграрний університет